

Aan de Minister voor Rechtsbescherming

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
13 april 2022

Ons kenmerk
3962612

Bijlagen
2

nota

Nota n.a.v. het verslag wetsvoorstel "Implementatiewet
richtlijn representatieve vorderingen voor consumenten"

1. Aanleiding

- Op 25 november 2020 is de EU-richtlijn representatieve vorderingen voor consumenten vastgesteld. De termijn om deze richtlijn te implementeren verloopt op 25 december 2022.
- De richtlijn vereist:
 - 1) invoering van een collectieve schadevergoedingsactie voor consumenten (in brede zin);
 - 2) een procedure voor de aanwijzing van Nederlandse organisaties voor het voeren van collectieve acties in een andere lidstaat ('grensoverschrijdende collectieve acties'); en
 - 3) een nadere regeling van de financiering van collectieve acties.
- Het voorstel zet waar nodig de richtlijn om in het Nederlandse recht.
- Op 4 april 2022 is het verslag van de vaste commissie van Justitie en Veiligheid van de TK vastgesteld.

2. Geadviseerd besluit

Instemmen met verzending van de nota naar aanleiding van het verslag aan de TK.

3. Kernpunten

- Nederland heeft sinds 1 januari 2020 de Wet Afwikkeling massaschade in collectieve actie (hierna: WAMCA). Het verslag bevat vooral vragen over de verhouding tussen de richtlijn en de WAMCA en de keuze die het implementatievoorstel daarin maakt.
- De WAMCA heeft tot doel om het voor een vereniging of stichting mogelijk te maken om in één procedure collectief schadevergoeding te vorderen voor een groep benadeelden bij de rechter. Een voorbeeld is de vordering van de Stichting Diesel Emissions Justice tegen Volkswagen vanwege het Dieselschandaal. De stichting vordert daarin van Volkswagen schadevergoeding voor consumenten, omdat de auto's minder zuinig zijn dan Volkswagen claimde.
- Met de WAMCA wordt al vrijwel volledig voldaan aan de vereisten van de richtlijn.
- Het toepassingsgebied van de richtlijn is beperkter dan de WAMCA: de richtlijn is alleen voor consumentenzaken in brede zin (ook bijv. patiënten). Het gaat daarbij om zaken waarin een groep consumenten (particuliere

afnemers van goederen of diensten) benadeeld is door een professionele partij (verkoper/dienstverlener), zoals de Volkswagenzaak. De WAMCA is veel breder en is voor alle soorten collectieve acties bij de burgerlijke rechter. Voorbeelden van niet-consumentenzaken zijn:

- een zaak van FNV tegen een werkgever waarin FNV een bevel tot naleving van de cao vordert;

- een zaak van een stichting die opkomt voor ontwikkelaars van apps tegen Apple wegens machtsmisbruik;

- de Urgenda-zaak waarin de stichting Urgenda van de Staat nakoming vorderde van de klimaatdoelstellingen.

- Op een aantal onderdelen is de richtlijn uitgebreider dan de WAMCA. Zo verplicht de richtlijn tot het opstellen van een lijst met Nederlandse organisaties die voldoen aan criteria in de richtlijn. Organisaties op die lijst kunnen collectieve acties in een andere lidstaat instellen. Ook bevat de richtlijn preciezere eisen voor procesfinanciering dan de WAMCA. Een stichting mag bijvoorbeeld geen financiering krijgen van een concurrent van de verweerder (concreet: Mercedes mag niet optreden als financier van de stichting in de zaak tegen Volkswagen).
- Het implementatievoorstel vult de WAMCA op onderdelen aan door wijzigingen door te voeren in Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek en titel 14a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Op sommige onderdelen is ervoor gekozen de regels uit de richtlijn alleen voor richtlijngevallen (collectieve acties voor consumenten) om te zetten. Dit hebben we gedaan om extra werklast voor de rechtspraak zoveel mogelijk te voorkomen en de procedure voor een collectieve actie zo effectief en efficiënt mogelijk te houden.
- In het verslag zijn vragen gesteld door de leden van de VVD-fractie, de D66-fractie en de SP-fractie. De belangrijkste vragen gaan over:
 - de keuze in het voorstel dat de rechter alleen in collectieve acties voor consumenten aan sommige extra eisen uit de richtlijn moet toetsen. Bijvoorbeeld de eis in de richtlijn dat een organisatie geen procesfinanciering mag krijgen van 'een concurrent van de verweerder of van iemand die afhankelijk is van de verweerder'. In de nota naar aanleiding van het verslag is uitgelegd dat hiervoor is gekozen om de werklast voor de rechtspraak te beperken en omdat de WAMCA al voldoende eisen en waarborgen bevat voor collectieve acties voor niet-consumentenzaken;
 - hoe de rechter kan toetsen dat geen sprake is van procesfinanciering door 'een concurrent van de verweerder of een persoon die afhankelijk is van de verweerder'. In de nota n.a.v. het verslag is uitgelegd dat de claimorganisatie in haar dagvaarding moet onderbouwen dat zij aan deze eis voldoet. Daarnaast kan de rechter om inlichtingen en bescheiden vragen van partijen, waaronder door de financieringsovereenkomst op te vragen van de organisatie. Als een partij een dergelijk verzoek van de rechter weigert, kan de rechter daar naar eigen inzicht gevolgen aan verbinden. Dit kan in het uiterste geval zijn het niet-ontvankelijk verklaren van de organisatie. Dit geldt ook als een buitenlandse organisatie in Nederland een collectieve actie instelt, omdat daarvoor het Nederlandse procesrecht geldt;
 - hoe rekening is gehouden met de werklast voor de rechterlijke macht. In de beantwoording is uitgelegd dat de richtlijn zo beperkt mogelijk is geïmplementeerd. Mede n.a.v. informeel overleg met de rechtspraak zijn sommige eisen alleen van toepassing verklaard op richtlijngevallen (zie het eerste streepje hierboven).

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Datum
13 april 2022

Ons kenmerk
3962612

- het belang om transparant te zijn over de financieringsbronnen van een organisatie. In de beantwoording is uitgelegd dat de organisatie zelf moet onderbouwen dat zij aan de eisen voor procesfinanciering voldoet en dat de rechter voldoende mogelijkheden heeft om inzicht te krijgen in de financiering van een organisatie. We hebben erop gewezen dat transparantie over de financieringsbronnen richting verweerder als groot nadeel heeft dat de verweerder zijn processtrategie daarop kan aanpassen. De verweerder kan de procedure bijvoorbeeld vertragen zodat het geld van de organisatie opdraakt.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Datum
13 april 2022

Ons kenmerk
3962612

4. Toelichting

4.1 Politieke context

Omdat de WAMCA al geldt, verandert de richtlijn voor Nederland weinig. Door eerdere unanieme steun in Tweede en Eerste Kamer voor de WAMCA is de verwachting dat het implementatievoorstel niet op veel bezwaren stuit.

4.2 Financiële overwegingen

Omdat de WAMCA er al is, heeft de implementatie nauwelijks financiële gevolgen. Het voorstel wijst de minister voor Rechtsbescherming aan als orgaan dat organisaties mag aanwijzen die collectieve acties in een andere lidstaat kunnen instellen. Voor het beleggen van deze bevoegdheid is maximaal 0,2 fte nodig. Dit wordt opgelost binnen de bestaande formatie van Directie Rechtsbestel (DRb) van DGRR.

De Raad voor de rechtspraak (Rvdr) vreest werklastverzwaring, maar heeft toegelicht dat de werklast vooral voortkomt uit de al bestaande WAMCA en minder uit de richtlijn. De werklastgevolgen voor de rechtspraak van de WAMCA kunnen aan de orde komen in de gebruikelijke driejaarlijkse prijsonderhandelingen tussen de rechtspraak en het ministerie. Deze onderhandelingen zien op de financiering van de rechtspraak. De werklastgevolgen voor de rechtspraak van de invoering van de richtlijn zijn naar verwachting heel beperkt.

4.3 Juridische overwegingen

Bij de implementatie is gekozen voor zoveel mogelijk aansluiting bij de bestaande regels van de WAMCA. Het voorstel is daardoor beperkt in omvang. Tegelijkertijd vraagt dit een uitgebreidere uitleg van welke WAMCA-bepaling welke richtlijnbevestiging al implementeert. Dit hebben we in de toelichting zo goed mogelijk uitgelegd.

4.4 Krachtenveld

Alle stakeholders zijn het eens met de keuze om de richtlijn te implementeren in de WAMCA. De Rvdr voorzag 'forse werklastgevolgen', maar maakt deze niet concreet en gaf aan dat deze vooral voortkomen uit de WAMCA zelf. Een collectieve actie voor mogelijk duizenden benadeelden is per definitie een complexere zaak maar voorkomt als het goed is, vele individuele zaken over hetzelfde onderwerp. Om een werklastverzwaring voor de rechterlijke macht te voorkomen, is het voorstel na de consultatie op een aantal punten beperkt tot richtlijngevallen. Invoering van de richtlijn leidt naar verwachting niet tot een (grote) toename van collectieve acties door buitenlandse organisaties in Nederland. De nieuwe mogelijkheid voor buitenlandse organisaties om in Nederland een collectieve schadevergoedingsactie in te stellen, leidt daarom ons

inziens niet tot de door de rechtspraak gevreesde zwaardere werklast voor de rechterlijke macht.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

4.5 Communicatie

Het voorstel bevat geen regeldruk-effecten voor consumenten en geen administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten voor bedrijven.

Datum
13 april 2022

Ons kenmerk
3962612

4.6 Ontwikkelingen hiervoor

- Uw ambtsvoorganger is op 23 april 2021 akkoord gegaan met de start van de consultatie van het voorstel. De consultatie liep van 1 mei 2021 tot 31 mei 2021. Er zijn 11 reacties en 3 gevraagde adviezen ontvangen. Deze zijn verwerkt in het voorstel.
- Op 6 oktober 2021 is uw ambtsvoorganger akkoord gegaan met aanbieding van het voorstel in de MR t.b.v. doorgeleiding aan de Afdeling advisering van de Raad van State.
- De Afdeling heeft op 15 december 2021 advies uitgebracht over het wetsvoorstel (dictum b). De toelichting van het wetsvoorstel is aangepast om tegemoet te komen aan de ondergeschikte, juridisch-technische opmerkingen van de Afdeling.
- Op 27 januari 2022 bent u akkoord gegaan met het nader rapport, het wetsvoorstel en de memorie van toelichting en met indiening van het wetsvoorstel bij de TK.

4.7 Afstemming

De nota n.a.v. het verslag is ambtelijk afgestemd met EZK en DRb.

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

Niet van toepassing, alles uit de nota kan openbaar worden gemaakt als de nota naar aanleiding van het verslag wordt verzonden aan de TK.

6. Bijlagen

- Nota naar aanleiding van het verslag;
- Aanbiedingsbrief aan de TK.